

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
для науковців, викладачів, учителів, здобувачів
вищої освіти

18 травня 2022 року

ЗМІСТ

СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ СТУДІЇ	10
<i>Девдюк Іванна</i> P. Kulish as a Translator of English Literature.....	10
<i>Збігнєв Шмит, Алексахіна Ксенія</i> Позатекстуальний контекст у перекладі твору Андрія Аствацатурова «Ліфт».....	12
<i>Коваленко Оксана, Мамедова Юлія</i> Порівняльна характеристика використання фітонімів у романі Д.Г. Лоуренса «Коханець Леді Чаттерлей» та його перекладі на українську мову.....	15
<i>Лактіна Юлія</i> Перекладна відповідність англійської та української лексики для позначення компетенцій користувача.....	17
<i>Столярчук Ганна, Олійник Надія</i> Семантичні аспекти проблеми перекладу англомовної математичної термінології.....	20
<i>Шпак Юлія</i> The Strategies of Proper Names Translation from English into Ukrainian in William Golding’s Lord of The Flies.....	22
СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ	26
<i>Subukcu Feryal, Aytekin Arzu</i> Exploring Bergsonian Intuition Levels of Pre-Service Teachers.....	26
<i>Mergen Filiz, Kuruoglu Gulmira</i> L1 in an ELT Class : Evidence from Brain Research.....	30
<i>Байдала Вікторія</i> Сучасні методи викладання англійської мови для студентів немовних факультетів в умовах воєнного стану.....	34
<i>Бортник Світлана</i> Методичні аспекти розвитку навичок анотування та реферування професійно-орієнтованих текстів у формуванні фахових компетенцій студентів немовних спеціальностей.....	36

Таким чином, переклад роману на українську мови, виконаний Радієнко Д. О., можна назвати адекватним, тому що перекладачка зважила на прагматичний аспект, що й допомогло перекладу досягнути своєї мети, тобто стати зрозумілим читачеві.

Список використаних джерел

- Лоуренс, Д. Г. (2005). *Любовник леди Чаттерлей*: Книга для читання на англійському мові. СПб.: Антологія. КАРО.
- Лоуренс, Д. Г. (2005). *Коханець леді Чаттерлі*. Харків: Фоліо.

ПЕРЕКЛАДНА ВІДПОВІДНІСТЬ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ КОРИСТУВАЧА

Юлія Лактіна

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

Враховуючи тенденції до загальноєвропейської стандартизації системи освіти і необхідність наявності відповідних лексичних одиниць (ЛО) термінологічного характеру у галузі методики навчання іноземних мов, постає нагальна проблема у складанні переліку перекладних відповідників англійських ЛО у цій галузі. Труднощі перекладу відповідних ЛО пов'язані з відсутністю подібного українськомовного словника у цій галузі.

Мета цього дослідження полягає у виявленні труднощів при перекладі ЛО термінологічного характеру у галузі методики навчання іноземних мов, наданні перекладних відповідників для англійських ЛО, з'ясуванні особливостей застосування перекладацьких прийомів. Матеріалом дослідження слугували статті зі словника англійських лінгвістичних термінів (Longman Dictionary of Language Teaching & Applied Linguistics), а також оригінальні тексти англійською мовою з методики навчання іноземних мов, що містять значну кількість ЛО термінологічного характеру (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: Вивчення, Викладання, Оцінювання).

На першому етапі нашого дослідження, ми розглянули проблему перекладної відповідності та лексико-семантичне поле «методика навчання» в англійській та українській мовах. Лексико-семантичне поле (ЛСП) є такою системою, завдяки якій здійснюється вивчення семантичних змін у мові. ЛСП об'єднує ряд мікрополів – словесних угруповань, що співвідносяться з підкатегоріями у межах загальної поняттєвої категорії. Серед мікрополів вирізняються ядерні та периферійні. Ядерне мікрополе містить слова, які систематично експлікують категорію і представляють її найбільш однозначно. У периферійних мікрополях зосереджено одиниці, значення яких меншою чи більшою мірою відхиляються від семантики ядерного мікрополя, що надає периферії ЛСП вигляд «прошаркового» утворення (Вергун, 2004, с. 8). На другому етапі, ми розподілили всі наші ЛО термінологічного характеру за семантико-структурними типами, виділивши п'ять груп.

Перша група включає ЛО, які є тотожними за формою та значенням. У багатьох мовах існують слова, що мають дуже подібну (звукову) форму і, нерідко, але зовсім не обов'язково, ідентичне значення (так звані інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми). До другої групи входять багатозначні ЛО, які схожі за формою (тобто часткові інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми). Третя група ЛО – це ЛО, тотожні за формою, але відмінні за значенням. Слова, які мають однакову звукову форму, але зовсім різні значення називаються омоніми. До четвертої групи входять ЛО не схожі за формою, але такі, що мають словникові відповідники. До п'ятої групи відносяться ЛО, які позначають поняття відсутні в одній з мов. Лексичні елементи, що позначають етноспецифічні поняття, (поняття, притаманні тільки одній культурі) називаються словами-реаліями. Реалії – слова, що позначають предмети, процеси та явища, характерні для життя та побуту певної країни, але не відзначаються науковою точністю визначення, властивою термінам (Карабан, 2001, с. 142). Серед ЛО п'ятої групи є прості ЛО і складні ЛО. Серед простих ЛО цієї групи переважна більшість – це іменники. До складних ЛО цієї групи, ми віднесли ЛО, які побудовані за трьома структурними моделями: Adj.+N – *emphatic pronoun* – займенник, який надає додатковий наголос іменній групі; N1+N2 – *background information*; N1+N2+N3 – *language revitalization programme*.

Після проведеного перекладацького аналізу, ми можемо побачити, який з перекладацьких прийомів виявився найчастіше уживаним в кожній з п'яти груп окремо. А для того, щоб з'ясувати, якими перекладацькими стратегіями ми користувалися найчастіше протягом всього нашого дослідження, ми можемо зробити зведену таблицю по всім п'яти групам, потім окремо проаналізувавши її.

Таблиця 1. Частотність застосування перекладацьких прийомів

Перекладацький прийом	Кількість термінів	Частотність застосування (відсоткове співвідношення)
Адаптивне транскодування	86	28,9%
Словниковий відповідник	82	28%
Калькування (дослівний переклад)	37	12,3%
Описовий переклад	30	10%
Адаптивне транскодування разом з описовим перекладом (поясненням)	19	6,3%
Калькування разом з описовим перекладом (поясненням)	10	3,3%
Словниковий варіантний відповідник	9	3%
Змішане транскодування	8	2,6%

Додавання слова	6	2%
Транслітерація	6	2%
Транслітерація разом з описовим перекладом (поясненням)	4	1,4%
Транскрибування разом з описовим перекладом (поясненням)	1	0,3%
Транскрибування	1	0,3%

Спираючись на результати підсумкової таблиці (див. таблиця 1) можемо зробити висновок, що в нашій роботі значно переважали два перекладацькі прийоми – це адаптивне транскодування і знаходження словникового відповідника, тому що частотність застосування словникового відповідника і словникового варіантного відповідника у нашому дослідженні складає разом 31%, а частотність застосування адаптивного транскодування становить 28,9% від загальної кількості ЛО, перекладених в нашому дослідженні. Це свідчить про те, що семантичні межі англійської і української мов можуть збігатися, як ми вже довели це в нашому дослідженні і що багато англомовних ЛО мають свої відповідники в українській мові. Другим по частотності застосування виявився такий перекладацький прийом як калькування – 12,3%. Достатньо велика частотність застосування протягом нашого дослідження описового перекладу – 10%. Приблизно однакову кількість відсотків мають такі перекладацькі прийоми, як адаптивне транскодування з елементами описового перекладу – 6,3%, калькування з елементами описового перекладу – 3,3%, змішане транскодування – 2,6%, додавання слова і транслітерація, які мають однакову частотність застосування – 2%. Не дуже високий рівень по частотності застосування виявився в таких перекладацьких прийомах як транслітерація разом з описовим перекладом – 1,4%, транскрибування – 0,3% і транскрибування з елементами описового перекладу – 0,3%.

Перспективою нашого дослідження є створення поширеної двомовної українсько-англійської бази ЛО термінологічного характеру з наданням можливих варіантів україномовних відповідників. Таким чином, було встановлено, що для забезпечення адекватності перекладу, були застосовані різні перекладацькі прийоми та лексичні трансформації, а також поєднувалися кілька перекладацьких прийомів.

Список використаних джерел

- Вергун, А.І. (2004). *Перекладна взаємовідповідність англійської та української освітньої лексики*. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка.
- Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: *Вивчення, Викладання, Оцінювання* (2003). Київ: Ленвінт. Ніколаєва, С.Ю. (науковий редактор).
- Карабан, В.І. (2001). *Переклад англійської наукової і технічної літератури*. Нова книга. Вінниця. Ч. 2: *Переклад англійської наукової і технічної літератури (лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі)*.

- Мюллер, В. & Зубков, М. (2005). *Сучасний англо-український та українсько-англійський словник*. Х.: ВД «Школа».
- Collins Cobuild English Language Dictionary. (1992). Harper Collins Manufacturing: Glasgow.
- Longman Dictionary of Language Teaching & Applied Linguistics. (1992). Harlow: Longman House.
- Oxford Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary. (1995). Oxford University Press.

СЕМАНТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Ганна Столярчук

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»,
Україна

Надія Олійник

Державний біотехнологічний університет,
Україна

У сучасних умовах все сильніше зростає потреба в професіоналах у галузі науки, техніки, математики та інженерії, які можуть вільно володіти іноземними мовами. Але проблеми перекладу англомовної математичної термінології заважають подальшому формуванню коректної аналітичної інформації на англійській мові, яка є завжди затребуваною у багатьох професіях.

Існує думка, що термінологія математичних наук є найбільш віддаленою від свого онтологічного вияву (Стежко, 2014, с. 11). Ми погоджуємося з тим, що математика оперує поняттями, які мають високий ступінь абстрактності, а отже такі поняття не мають безпосередньо онтологічного вияву. Разом з тим, фахівці відзначають наявність тенденції до семантичної уніфікації математичної термінології (Стежко, 2014, с. 11), але даний аспект є дискусійним.

Все частіше до системи математичних термінів потрапляють інтернаціоналізми. Відомо, що: «Інтернаціоналізми – це слова загального походження, що існують у багатьох мовах з тим самим значенням, але зазвичай оформляються відповідно до фонетичних та морфологічних принципів даної мови» (Комісаров, 2004, с. 5). Результати дослідження дозволили виявити, що найбільш розповсюдженим методом перекладу термінів-інтернаціоналізмів є транскодування (транслітерація). Наприклад: *vector* – *вектор*; *operator* – *оператор*; *decoder* – *декодер* тощо. Метод транслітерації (транскодування) збагачує лексику мови перекладу запозиченою термінологією. Однак, варто відзначити, що інколи схожість графічної форми слів у мовах оригіналу та перекладу вводить в оману перекладача, що стає причиною помилок під час перекладу. Наприклад, термін *thesis* – тезис (твердження, висновки). *Thesis* – це те, що може бути або прийнято або спростовано. Але в математиці такої